

Verhoging griffierecht hoger beroep en cassatie

Inconsequent en zwakke argumentatie

Sjef van Swaaij¹

Een verdubbeling van griffierechten voor civiele zaken in hoger beroep en in cassatie. Dit beoogt Rutte II met een nieuw wetsvoorstel. Wat betreft eerste aanleg-zaken komt dit wetsvoorstel (op enkele, overigens niet onbelangrijke uitzonderingen na) niet met zo'n forse verhoging. Vorig jaar strandde na breed maatschappelijk verzet, ook vanuit de Hoge Raad, een poging van Rutte I om in het kader van grotere kostendekking alle griffierechten drastisch te verhogen, eerste aanleg-zaken (dus) inclusief. Het grote bezwaar tegen die gestrande verhogingspoging was van rechtsstatelijke aard: de toegang tot de onafhankelijke rechter wordt onaantvaardbaar beperkt. Welnu, geldt dit bezwaar dan niet voor de thans door Rutte II ondernomen poging tot verhoging van hoger beroep- en cassatiegriffierechten? Gold dat bezwaar alleen maar voor eerste aanleg-zaken?

De onderbouwing van de thans beoogde substantiële verhoging is dat tarieven voor hoger beroep en cassatie niet substantieel verschillen van die voor eerste aanleg, terwijl kosten van behandeling in appel of cassatie aanzienlijk hoger zijn dan die in eerste aanleg. Dit is (dus) een kostenverschillenargument.

Bij griffierechten legt aan kostenaspecten ontleende argumentatie sowieso al niet veel gewicht in de schaal, gezien dat rechtsstatelijke bezwaar.

Op dit kostenverschillenargument valt bovendien af te dingen. Zo kan in eerste aanleg de rechtsstrijd op meerdere fronten gevoerd zijn (1. wanprestatie?, 2. schade?, 3. causaal verband?, en 4. exoneratiededing overeengekomen

kijken ≠ goed kijken

en in casu bovendien van toepassing?) en kan het in appel gaan om nog maar één en bovendien smaller front (4. beroep op vernietigingsgrond 'onredelijk bezwarend' gedaan binnen verjaringstermijn?).

Zo ook is het alleszins mogelijk dat dat smallere front minder tijd vergt, bijvoorbeeld omdat daar, anders dan bij die andere fronten, geen getuigenverhoren nodig zijn. Voorts wordt in eerste aanleg menige zaak niet door een enkelvoudige, doch – net als in appel steeds het geval is – meervoudige kamer behandeld en beslist.

Voor zover de gedachte achter dat wetsvoorstel zou zijn dat een civiele zaak 'dus' steeds méér – en bovendien substantieel meer – kost dan in eerste aanleg, is die

gedachte derhalve domweg onjuist.

Een kostenverschil was – voor zover het überhaupt al speelde – in het, althans recente, verleden (dan) ook geen reden om griffierechten in hoger beroep en cassatie substantieel meer te verhogen dan die in eerste aanleg. Juist wegens dat rechtsstatelijke bezwaar valt niet, laat staan zonder méér, in te zien waarom thans dat kostenverschillenargument nu opeens daarvoor wél een bovendien goede reden zou zijn. Immers, als dat bezwaar bij eerste aanleg-zaken 'dodelijk' is voor een poging tot substantiële verhoging, waarom zou dit dan anders zijn bij appelzaken en cassatiezaken?

Het is met andere woorden inconsequent om voor eerste aanleg-zaken geen forse verhoging te willen en dit tegelijk wél te willen voor zaken in hoger beroep en cassatie. De Raad voor de Rechtspraak heeft de Minister van (Veiligheid en) Justitie gewaarschuwd dat de voorgenomen verhoging naar verwachting zal leiden tot een substantiële 'vraaquitval' in hoger beroep. Lees: er zullen substantieel minder appelzaken zijn omdat die verhoging de toegang tot de appelrechter beperkt. Dit is (dus) precies dat rechtsstatelijke bezwaar. Zoals in die brief vermeld, is het van groot belang dat de appelrechter zijn functies (waaronder met name correctie van de rechter in eerste aanleg en herkansing voor partijen) effectief kan blijven vervullen. Of is er een onuitgesproken argument voor die nieuwe verhogingspoging? Namelijk dat bij hoger beroep en cassatie 'er toch al door een rechter naar de zaak gekeken is'? Voor zover *dit* het argument zou zijn, deugt het absoluut niet ('kijken ≠ goed kijken').

Eerst cassatiezaken. Cassatieberoep pleegt niet zomaar, want pas na positief advies van een in cassatiezaken gespecialiseerde advocaat ingesteld te worden. Blijkens bijlage II bij het jaarverslag (2012) van de Hoge Raad werd vorig jaar maar liefst in 139 civiele zaken de bestreden uitspraak vernietigd. Het gaat om een kwart (!) van de gevallen, want de Hoge Raad besliste in 576 civiele zaken. In die vernietigde uitspraken was derhalve rechtens onjuist geoordeeld of wat betreft de feiten onbegrijpelijk geoordeeld (wat wil zeggen dat aan het betreffende feitelijke oordeel werkelijk geen touw vast te knopen was). Alleen al daarom valt niet, laat staan zonder méér, in te zien waarom, anders dan in eerste aanleg-zaken, in cassatiezaken – om de reden

Auteur

1. Mr. J.H.M. van Swaaij is advocaat bij de Hoge Raad.

dat er 'dus' al eerder naar gekeken is – wél een griffierechtenverhoging op haar plaats zou zijn.

Hierbij komt dat in zaken waarin de Hoge Raad niet vernietigt, er vaak (toch) een goede reden was om cassatieberoep in te stellen. Zo komt het niet zelden voor dat als de Hoge Raad beslist heeft om niet te casseren, de Procureur-Generaal adviseerde om te vernietigen. Of dat er minstens één overstemde raadsheer is (die vond dat de bestreden uitspraak vernietigd moest worden).

In hoger beroep wordt (vast) vaker nog dan in cassatie de uitspraak a quo vernietigd. In hoger beroep immers

heeft het betreffende gerecht, dat anders dan de Hoge Raad wél over de feiten oordeelt, een aanzienlijk ruimer toetsingskader dan het cassatiecollege.

Het is inconsequent om wegens het grote rechtsstatelijke bezwaar ervan geen substantiële griffierechtenverhoging door te voeren in eerste aanleg-zaken en dit wél te doen in hoger beroep en cassatie. Het is van tweeën één. Ofwel men verhoogt de griffierechten substantieel, maar dan voor *alle* zaken (eerste aanleg, hoger beroep en cassatie), ofwel men verhoogt de griffierechten *niet* substantieel. •

1934

Terrorisme on-Nederlands?

Hans Ulrich Jessurun d'Oliveira¹

Staatssecretaris Teeven heeft op 30 augustus een wetsvoorstelletje ingediend om mensen die deelnemen aan een terroristische organisatie het Nederlanderschap te laten verliezen. Daarmee geeft hij net op tijd gevolg aan de kort voor het kamerreces aangenomen motie-Dijkhoff c.s. die hem daartoe voor 1 september uitnodigde. Dat is dus in feite bliksemsnel. Het voorstel gaat nu in consultatie, om te beginnen bij de Adviescommissie Vreemdelingenzaken, wat vreemd lijkt omdat het gaat om Nederlanders. Andere adviescolleges zoals de Staatscommissie voor het internationaal privaatrecht en de Commissie van Advies voor de zaken betreffende de burgerlijke staat en de nationaliteit zullen ook hun zegje wel willen doen. Ik doe het bij deze.

De motie overwoog dat deelname aan een terroristische organisatie 'indruist tegen de Nederlandse waarden en een bedreiging vormt voor de staatsveiligheid van Nederland en onze bondgenoten', en dat de bestaande doctrine over het treden in vreemde krijgsmacht verouderd en te beperkt was. Al sinds 1892 was het treden in vreemde krijgsmacht zonder verlof een grond voor verlies van het Nederlanderschap, zoals de Spanjestrijders die in het Spaanse staatsleger tegen Franco meevochten hebben mogen ervaren. In de Rijkswet op het Nederlanderschap van 1985 is de bepaling vervallen, omdat ze terecht als problematisch werd ervaren, maar in 2000 werd ze weer opgenomen. 'The Times They Are A-Changin'.

Het Europees Nationaliteitsverdrag van 1997, waarbij Nederland partij is, geeft een opsomming van gevallen waaraan een staat het verlies van zijn nationaliteit mag verbinden. Staten mogen niet buiten die opsomming om nieuwe verliesbepalingen creëren. Een van de geoorloofde verliesbepalingen geldt vrijwillige dienst als professional in een buitenlandse strijdkracht (art. 7 lid 1 sub c). De motie wil deze vrijbrief kennelijk oprekken met niet-statelijke organisaties en ook de professionaliteit wegstrepen. De

regering heeft ingezien dat zij buiten haar boekje gaat als zij het deelnemen aan terroristische organisaties onder de vrijwillige dienst in een buitenlandse strijdmacht zou willen proppen. Dus moest er een andere grondslag in het

**Vitale belangen, ernstige schade.
Het is maar de vraag of elke
vorm van deelneming aan een
terroristische organisatie of hulp
bij een terroristisch misdrijf die
drempel overschrijdt**

verdrag gevonden worden. Voorgesteld wordt het Nederlanderschap van rechtswege te laten vervallen bij onherroepelijke veroordeling wegens het deelnemen aan een terroristische organisatie (art. 140 a WvS). Daarnaast kan de minister de naturalisatie of optie voor het Nederlanderschap intrekken als iemand veroordeeld is wegens art. 134a WvS, dat hand- en spandiensten bij het plegen van een terroristisch misdrijf strafbaar stelt. Als basis daarvoor wordt aangedragen: 'Van doorslaggevend belang voor het opnemen van deze intrekkinggrond is dat dergelijke misdrijven

Auteur

1. Prof. mr. H.U. Jessurun d'Oliveira is emeritus hoogleraar migratierecht aan de Universiteit van Amsterdam en oud-redacteur van dit blad.